

Nr 236.

Av herr Laurin, om organiserande av infanteriförläggningen å Vaxholms fästning såsom självständig kär.

Så länge som Sverige över huvud taget skall hava ett försvar, torde väl alla, oavsett skilda meningsriktningar, vara av den åsikten, att landets huvudstad i första rummet bör skyddas. Genom den ändring, som skedde i 1925 års försvarsplan, nämligen att en infanteribesättning även i fredstid förlades till Rindön, har man ju också erkänt detta sakförhållande. Jag behöver sålunda icke här ingå på infanteribesättningens betydelse, utan mera hålla mig till den situation, som uppstått efter försvarsbeslutets genomförande, och det visar sig då lätt, att den organisation, som givits infanteridetachmentet i Vaxholm, i ingen mån fyller sin uppgift, vare sig rent militäriskt sett eller från praktisk förvaltnings synpunkt. Skall det vara någon mening med en sådan infanteriförläggning, får man väl se till, att befälskadernerna äro tillräckligt stora att fylla sitt ändamål vid mobilisering. Likaså måste man se till, att befäl finnes i någorlunda utsträckning att leda övningsarna under fredstid, och slutligen är det nödvändigt, att den inre förvaltningen icke är så tung och opraktiskt organiserad, att den omöjliggör eller onödigt fördyrar förvaltningen i fredstid. I intet av dessa tre avseenden kan infanteribesättningen anses vara, rent organisatoriskt sett, ens nödortfigt tillgodosedd. Jag skall här lämna åsido de bedrövliga förhållanden, som måste uppstå vid en mobilisering, ty ser man på organisationen i fredstid, kan vem som helst inse, att det icke finnes någon som helst möjlighet att ordna befälsfrågan vid ett mobiliseringstillfälle.

Redan i fredstid är befällstillgången synnerligen svag och står icke i rimligt förhållande till det antal värnpliktiga, som äro hänvisade till att få sin utbildning vid detachmentet. De abnorma förhållandena falla lätt i ögonen, om man jämför befällstillgången för de värnpliktiga vid fästningsbataljonen och exempelvis Kungl. Västerbottens regemente, vilket ju anses som ett normalregemente (bilaga 1).

Fästningsbataljonens värnpliktiga övningsstyrka jämförd med Västerbottens regemente.

En norm för en sådan jämförelse får man i linjekontingentens storlek.

1928 I. 2. Vaxholm 500 man, 1929 I. 2. Vaxholm 500 man.

1929 I. 20. 652 » , 1929 I. 20. 652 »

Ersättningsreserven utgör under samma tid vid I. 2. Vaxholm 220 man och vid I. 20 223 man.

Bihang till riksdagens protokoll 1929. 4 saml. 44 häft. (Nr 236—239.)

Skillnaden i värnpliksstyrkan vid förbanden är således endast: *linje-kontingenten 152 man och ersättningsreserven 3 man.*

Dessa siffror visa, att I. 2 Vaxholm endast obetydligt ligger under de andra infanteriregementena i fråga om tilldelningen av värnpliktiga. Indragningen av I. 26 och förläggning av detachement på dess plats betyder således icke en minskning av den värnpliktiga styrkan ned till 3/13, vilket det skulle hava gjort, om värnpliktstilldelningen skulle stått i normalt förhållande till befälsindragningen. Fästningsbataljonen har i stället behållit *hela* det gamla I. 26 rekryteringsområde. Man måste fråga sig, hur man tror, att det obetydliga antal av befäl vid fästningsbataljonen skall kunna utbilda detta stora antal värnpliktiga lika väl som det större antalet befäl vid Västerbottens eller andra liknande regementen. Det är uppenbart, att ett misstag här begåtts och att befälet vid fästningsbataljonen ålagts allt för ansträngande arbete, så att det i längden omöjligen kan nöjaktigt fylla sin uppgift. Hur förhållandet varit under 1928 års övningar visas av här bifogade tablå (bilaga 2). Under regementsmötet var i verkligheten befälstillgången så ringa, att en vice korpral fick ta hand om 56 man. Jag undrar, vilken lärare eller lärarinna i våra dagar skulle åtnöja sig med en skolklass av denna numerär? Därtill kommer, att den militära undervisningen med den korta utbildningstiden måste kraftigt forceras. Det förefaller egendomligt, att man just gav fästningsbataljonen, som dock har en av de viktigaste försvarsuppgifterna att fylla, en till numerär så underlägsen befälskader. Tvärtom borde här ha varit motsatsen, då detta infanteri förutom den vanliga infanteriutbildningen dessutom måste utbildas för att kunna uppträda till sjöss och göra tjänst som kustfästningsinfanteri. I detta sammanhang torde man kunna fråga, varför fästningsbataljonen fått en mindre befälskader än Kronobergs regementes detachement i Karlskrona, som ju har en liknande uppgift att fylla.

Befälsbrist genom befälets egen utbildning.

Särskilt officerarnas utbildning fortsättes under flera år efter utnämning till officer, och detta förhållande inverkar ju i särskilt hög grad kännbart vid fästningsbataljonen med dess lilla befälskader. Således har under år 1928 vid bataljonen tjänstgjort två kaptener och fem subalternofficerare, då motsvarande siffror enligt kungl. brevet skulle vara fyra respektive sju. Då dessutom en av dessa kaptener är tagen i anspråk såsom adjutant i kommandantsstaben i Vaxholms fästning, har vid bataljonen i realiteten funnits endast *en* kapten. De fem subalternofficerarna hava mera sällan tjänstgjort vid bataljonen alla på en gång. Fästningsbataljonen och detachementet i Karlskrona äro de enda infanteritruppförband, där värnpliktsutbildning av en vågrupp äger rum, således just vid den tidpunkt, då dels vid bataljonen alla skolor och utbildningskurser pågå (alla Göta livgardes underbefäls-

skolor utom stridsvagnsbataljonens äro för sin utbildning förlagda vid fästningsbataljonen), dels befäl av olika grader äro kommenderade till olika kurser m. m. utom regementet. Som synes har man en hart när otrolig tilltro till fästningsbataljonens befäls förmåga att kunna arbeta. Hittills har vid dessa svåra förhållanden medgivits inkallelse av ett antal officerare och underofficerare å övergångsstat, dock icke i tillräckligt antal, och är för övrigt tillgången till sådan personal endast tillfällig, då denna ju efter hand försvinner.

På grund av ovannämnda förhållanden hava underofficerare nästan utan undantag fått fullgöra officerstjänst och befäl av manskapet underofficers-tjänst. Var och en kan inse, hur uppslitande det skall vara för t. ex. en underofficer att vid sidan av en mångomfattande uppbördsbefattning även fullgöra t. ex. bataljonsdagsbefälstjänst. (Tjänstgöringsreglementet för armén stadgar, att till bataljonsdagsbefälstjänst skall beordras officer, och någon undantagsställning härifrån är icke föreskriven för fästningsbataljonen.) Av vad som här anförts framgår ju tydligt, att tjänsteförhållandena äro de sämsta möjliga, vad den militära utbildningen beträffar, och det förefaller ofattbart, att man tillskapat sådana förhållanden just vid den infanteristyrka, som är avsedd för försvaret av rikets huvudstad.

Lika opraktiska och svåra äro förhållandena rent administrativt sett. Därmed avser jag självfallet icke något klander mot förvaltningen i Stockholm, utan felet ligger däri, att en avlägset liggande avdelning av regementet skall i smått och stort lyda under en förvaltning på annan plats. Detta olämpliga förhållande blir ju ännu mera svårartat, då det *detacherade truppförbandet är så stort, att dess värnpliktsstyrka i det närmaste är det samma som ett infanteriregementes*. Ännu ytterligare bör det ihågkommas, att fästningsbataljonen är förlagd på en ö med skjutbanor och exercisfält på annan plats — Värmdö. Det förefaller därför egendomligt, att ett så stort detachement skall sakna intendent (redogörare) på platsen och vara beroende av en intendent och kassaförvaltning i en annan stad. Det är självklart, att ett sådant förhållande måste bidra till att fördyra förvaltningen, försena expeditionen och hindra den militära utbildningen. Jag skall tillåta mig att anföra ett par exempel, som visa, hur tungrodd hela apparaten är.

Uppbörd m. m.

Räkningar från leverantörer komma med posten först till bataljonsexpeditionen. Då intet intendenturorgan finnes vid bataljonen, blir det adjutan-ten, som genom förfrågningar eller på annat sätt nödgas utreda, var räkningen hör hemma. (Köksföreståndaren, maskinisten, kasernavdelningen, uppbördsman för bränsle och lyse, vapenofficer etc.) Därefter går räkningen till vederbörande uppbördsman, och sedan uppstår en procedur mellan uppbörds mannen vid fästningsbataljonen och den i Stockholm va-

rande avdelning 4. Var och en kan förstå, att denna procedur är omständlig och tung och belastar sådan personal, som egentligen ej har med saken att göra. De ohållbara förhållandena falla särskilt i ögonen, när man ser på huru transportererna äro ordnade. Då på platsen ej finnes någon person, som kan samordna frakter för olika uppbördsmän (köket, huvudförrådet, kasernavdelningen, maskinist, bilunderofficer o. s. v.), bliva transportkostnaderna onödigt höga och betungande, vartill kommer, att eget sjötransportmaterial icke kan användas till fördel för kronan. Förhållandena äro sålunda uppenbart icke tillfredsställande vid den ordinarie varuanskaffningen men bli det ännu mindre, då det gäller tillfälliga behov. Maskinisten exempelvis behöver en obetydlig sak, som mycket väl kunde anskaffas på platsen, men då måste följande procedur försiggå: 1. Maskinisten skriver rekvisition. 2. Rekvisitionen sändes till intendenten i Stockholm pr post. 3. Intendenten påskriver densamma utlämningsorder. 4. Rekvisitionen återgår pr post till maskinisten. 5. Maskinisten får sin vara. 6. Räkningen kommer till bataljonsexpeditionen, där adjutanten får ett extra arbete att ta reda på saken. 7. Och sedan börjar förut omtalade procedur mellan uppbörds mannen och avdelningen i Stockholm. Var och en kan väl inse, att detta är ett fullkomligt absurt förvaltningssystem. Härtill kommer ytterligare, att om den sak, som tillfälligtvis behövs, är av avgörande betydelse för en övning, stoppas arbetet vid den avdelning, där skadan inträtt. Det är nu visserligen sant, att man vid särskilt brådskande fall kan använda telefon, men ingen garanti finnes för, att intendenten i Stockholm just vid det tillfället är anträffbar, och telefonerandet kan dessutom av olika kontrollskäl ofta icke användas.

Även kan det naturligtvis inträffa, att regementsintendenten i Stockholm icke utan vidare kan avgöra saken utan måste höra någon person ute vid detachmentet. Personalen där har i regeln inga telefoner, utan budskickning måste ske till vederbörande, som får lämna sitt ordinarie arbete för att vid närmaste telefon komma i förbindelse med regementsintendenten. Under tiden åsidosättes hans ordinarie arbete, som kanske består i viktiga övningar med värnpliktiga. Var och en torde inse, hur tiden på detta sätt ödes bort till förfång för tjänsten.

Organisatoriska förändringar under regementsövningarna.

Har arbetet varit svårskött under den föregående tiden av året, förvärras tillståndet ytterligare under regementsövningarna. Den ständiga indelningen, en bataljonsstab, två gevärskompanier, ett kulsprutekompani, sväller då ut till: en regementsstab och två bataljonsstabar, sex gevärskompanier, två kulsprutekompanier, ett signalkompani, en pionjäravdelning. Även om nu något reservbefäl kan inkallas, är detta otillräckligt och i varje fall icke fullt kompetent att ensamma utan stöd av aktivt befäl sköta sina krävande åligganden. Som kompaniadjutanter måste engageras de få underofficerare,

som förut kunnat tjänstgöra på trupp, och av vilka flera givetvis äro ovana vid denna tjänst. Förhållandet försämras ju ytterligare därigenom, att ingen regementsintendent finnes på platsen, och förut skildrade olämpliga förhållanden vid kommunikationen med denne mångdubblas självfallet. Faktiskt kunna situationer uppstå, där man vid detachementet ställes inför olösliga uppgifter, i följd varav trupptjänsten självfallet blir lidande. Mångfaldiga andra exempel skulle kunna anföras, men av det sagda är väl uppenbart, att det är omöjligt för regementsintendenten att kunna övervaka ärendena i enlighet med gällande instruktion. Ty han kan väl ej gärna vara på båda platserna på en gång eller ens omväxlande, då den ena förläggningsplatsen är en ö ute i skärgården.

Av det sagda torde också framgå, att förhållandena minst sagt äro olidliga och att den försvarsberedskap, som avsetts genom den nya härordningen, i ingen mån förefinnes. *Det hela är ren pappersorganisation, utan egentligt värde, som dessutom ålägger de vid detachementet anställda ett arbete, som i längden måste anses överstiga deras förmåga, och som i varje fall icke är jämfällt med det arbete, som fordras vid andra truppförband, och detta gäller i lika mån chefen som den yngste vicekorpralen.*

Om man ser saken praktiskt såväl i försvarshänseende som i avseende på utgifterna, är det uppenbart, att förhållandena med en obetydlig utgift för staten skulle kunna ändras till ett normalt förhållande. En väg att gå, är ju att giva detachementet självständig förvaltning, då åtminstone de ovan angivna missförhållandena i förvaltningen kunde rättas.

Men varför icke organisera detachementet som en självständig kår med Gotlands infanterikårs organisation som mönster? Jag har förut motionerat härom, och jag behöver icke nu närmare ingå härpå utan endast påpeka, att då vunnes en verklig organisation både i freds- och krigstid av infanteribesättningen i huvudstadens kustförsvarspositioner.

Kostnaderna för en sådan omorganisation äro också relativt obetydliga. Gjorda beräkningar stanna på ett så blygsamt belopp som kronor 113 715, fränsett dyrtidstillägg. Skulle detta vara för stort offer för huvudstadens effektiva försvar? Till dem, som benhårt hålla på den nya försvarsordningen, riktar jag den frågan: Vilja de icke rätta ett uppenbart misstag, och vilja de verkligen, att vissa officerare, underofficerare och befäl av manskapet skola åläggas fullkomligt omöjliga arbetsbördor?

På grund av vad jag sålunda anfört, vågar jag hemställa,

att riksdagen ville besluta en omorganisation av den nuvarande infanteriförläggningen å Vaxholms fästning till en självständig kår av samma storlek i befälshänseende som Gotlands infanterikår.

Stockholm i januari 1929.

Harald Laurin.

Bataljonens stat enligt dess nuvarande organisation.

	Antal.	Lön.	Löneplan och lönegrad.
<i>Officerare.</i>			
Major	1	9 660: —	O. 4
Kaptener	4	30 000: —	O. 3
Subalternofficerare	7	30 330: —	O. 2
<i>Underofficerare.</i>			
Förvaltare	1	5 070: —	UO. 4
Fanjunkare	4	18 180: —	UO. 3
Sergeanter	5	18 630: —	UO. 2
<i>Manskap.</i>			
Furirer av 1:a klassen	7	14 616: —	MA. 5
» » 2:a »	13	20 880: —	MA. 4
Korpraler	12	13 084: —	MA. 3
Vicekorpraler	12	9 648: —	MA. 2
Volontärer	18	10 800: —	MA. 1
Sjukvårdsfurir	1	1 632: —	MA. 4
Sjukvårdskorpral	1	1 272: —	MA. 3
Sjukvårdssoldat	1	600: —	MA. 1
Hovslagarvicekorpral	1	1 044: —	MA. 2
Vapenhantverkarfurir av 2:a klass	1	1 512: —	MA. 4
Vapenhantverkarvicekorpral	1	864: —	MA. 2
<i>Civilmilitär personal.</i>			
Vapenhantverkare	1	3 960: —	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	3 360: —	C. 1

Löner till ordinarie beställningshavare beräknade till kronor 195 142: —.

Härtill komma två pensionerade underofficerare placerade i arvodesbefattningar samt löner för sjuk- och veterinärvård.

Bataljonens stat vid organisation i likhet med Gotlands infanterikår.

<i>Officerare.</i>			
Överstelöjtnant	1	10 260: —	O. 5
Kaptener	6	43 870: —	O. 3
Löjtnanter	9	43 290: —	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	4	12 420: —	O. 1

	Antal.	Lön.	Löneplan och lönegrad.
<i>Underofficerare.</i>			
Fanjunkare	5	22 230: —	UO. 3
Sergeanter	11	39 060: —	UO. 2
<i>Manskap.</i>			
Furirer av 1:a klassen	8	16 704: —	MA. 5
» » 2:a »	15	23 244: —	MA. 4
Korpraler	16	17 052: —	MA. 3
Vicekorpaler	16	14 064: —	MA. 2
Volontärer	23	13 980: —	MA. 1
Sjukvårdsfurir av 2:a klassen	1	1 512: —	MA. 4
Sjukvårdskorpral	1	1 272: —	MA. 3
Sjukvårdssoldat	1	600: —	MA. 1
Hovslagarvicekorpral	1	864: —	MA. 2
Vapenhantverkarkorpral	1	1 272: —	MA. 3
Vapenhantverkarsoldat	1	660: —	MA. 1
<i>Musikpersonal.</i>			
Musikdirektör	1	4 920: —	O. 2
Musikfanjunkare	1	4 380: —	UO. 3
Musiksergeanter	4	13 950: —	UO. 2
Musikfurirer av 1:a klassen	3	5 400: —	MA. 5
» » 2:a »	2	2 784: —	MA. 4
Musikkorpraler	2	2 004: —	MA. 3
Musikvicekorpraler	2	1 548: —	MA. 2
Musikvolontärer	6	4 140: —	MA. 1
<i>Civilmilitär personal.</i>			
Vapenhantverkare	1	3 960: —	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	3 360: —	C. 1
<i>Personal å intendenturkårens stat.</i>			
Kapten (kårintendent)	1	7 500: —	O. 3
Förvaltare	1	5 070: —	UO. 4
		<u>Summa kronor 321 370: —</u>	

Löner till ordinarie beställningshavare beräknade till kronor 321 370: —.

Härtill komma tre underofficerare å övergångsstat i arvodesbefattning, varav en avses såsom vapenunderofficer och en såsom expeditionsunderofficer samt en såsom biträde åt kårintendenten. Dessutom i likhet med nuvarande organisation löner för sjuk- och veterinärvård.

Tablå,

utvisande antalet officerare och underofficerare, som under år 1928 tjänstgjort som befäl (kompanichefer, kompaniadjutanter och kompanibefäl — under regementsövningarna jämväl som regementsbefälhavare och bataljonschefer med adjutanter):

A. — tillhörande fästningsbataljonens stat.

B. — utifrån kommenderade för att möjliggöra beväringens utbildning. I sistnämnda kategori ingår jämväl under regementsövningarna ett stort antal reservofficerare. Endast av linje-värnpliktiga uppsatta förband medräknade. Sålunda framgår ej av tabellen befäl för ersättningsreserven (yrkeskompaniet), ej heller för furir-, korpral-, vicekorpral- och volontärsoldat-skolor.

B e f ä l a v o f f i c e r s o c h u n d e r - o f f i c e r s - g r a d.	Vårgruppen		Sommargruppen		Regementsövning	
	150 vpl. fördelade på 1 gevärskomp. — (Dessutom pågå skolor för furirs utbildning korpr. » vol.sold. » och yrkeskomp.)		350 vpl. fördelade på 2 gevärskomp. 1 kulspr.komp. — (Dessutom pågår skola för utbild- ning av vicekorpr. Vidare yrkeskomp.)		1 100 vpl. fördelade på 1 regementsstab 2 bataljonsstab. 6 gevärskomp. 2 kulspr.komp. 1 signalkomp. 1 pionjärpluton — (Dessutom yrkes- komp.)	
	Off.	U.off.	Off.	U.off.	Off.	U.off.
A. Av egen kader	1	2	3	7	8	6
B. Utifrån kommenderade	—	—	2	3	19 ¹	4

¹ Härav 10 reservofficerare.